

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 2 kor.
Félévre ... 4 kor.
Egész évre ... 8 kor.

Egyes szám 40 fill.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Főmunkatárs: KÁRPÁTI BÉLA.

Szerkesztőség és
kiadóhivatalIX., Ferencz-körút
31. szám, I. em.Megjelen július és
augusztus kivételével
havonta kétszer.

Achilles Sport-Egylet
Aradi Korcsolyázó-Egylet
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érszekujv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornász- és Vivó-Egylet,
Kolozsvári Athletikai Cl.

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Ovári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányal Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljujhelyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athleta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi Torna- s Vivóegy.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székestehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletikai-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szerkesztői üzenet.

Lapunkhoz a napokban egy levél és egy cikk érkezett; a levél válaszra, a cikk közlésre vár. Mindkét írás egy forrásból látszik eredni: a tornatanárok elégedetlenségéből, mi pedig olyan számbaveendő baj, hogy megérdemlik az általános figyelmet. Azért megengednek a sorok írói, ha itt válaszolunk reájuk. A cikk közlésétől azért kellett elállnunk, mert lapunkban nem szeretjük a nyers hangot és a személyi támadásokat, melyek már úgy is sok komoly munkásunkat idegenítettek el a testi-nevelés ügyétől.

A levél azt kérdezi tőlünk, hogy mint az iskolák lapja, miért nem szólalunk fel, — mikor a sport és tornaegyletek igyekeznek átvenni az iskolai tornászás vezetésének ügyét. Mért nem helytelenítjük, kérdi, „az iskolából alig kikerült sportifjaknak hetvenkedő szereplését a tanügy terén, kik hivatva érzik magukat kongresszusokat rendezni és tornatantervet készíteni.“

A beküldött cikk már egyenesen megmondja, hogy „az athleták szövetsége átveszi az országos közoktatási tanács szerepét, a tornaszövetség meg feltolja magát itélni olyan ügyben, mihez hozzászólásra is alig van joga . . .“

Igy hát látni való, hogy iróinknak az ellen van kifogásuk, hogy az athleta szövetség a tornatanítás reformjával memorandumban, a tornaszövetség meg a kongresszuson foglalkozik.

Mielőtt e tényről véleményt mondanánk, elmondjuk röviden, hogy ez előtt 27 évvel, hogyan indult meg a tornatanítás reformálásának ügye.

Porzsolt Kálmán, fiatal író, előbb a napilapokban, majd az ekkor általa alapított „Herkules“-ben kezdi meg a támadást a mesterséges mozgások, a német tornarendszer ellen. A szerkesztő sem athléta, sem tornász nem volt, így semmi kvalifikációja sem lehetett a mai felfogás szerint a hozzászólásra, bár tanárjelölt és író is volt. E sorok írója, a másik szerkesztő, tanár volt, de még nem tornatanár.

A lap munkatársai közt, — pedig az első években nagyon sokan voltak, — képesített tornatanár csak Porzsolt Lajos volt, az első magyar rendszeres tornakönyvek és játékkönyv írója. Hosszu évek munkája után *Berzeviczy Albert*, az akkori államtitkár belátta a tornatanítás reformálásának szükségét, az egybehívott gyakori és népes gyűléseken az ellenzék, vagy csendesen hallgatókat, mindig a tornatanárok alkották. A reform mellett határozottan csak *Berzeviczy Albert*, *Klamarik János*, *Szathmáry György*, *Szuppán Vilmos*, *Finánczy Ernő*, *Dollinger Gyula*, *Fodor József*, *Kármán Mór* foglaltak állást. Tehát a mai állapotát tornatanításunknak nem a szakemberek vívták ki, hanem ellenzésük dacára a laikusok.

A mostani helyzetben azonban már a szövetségek vezetőit nem tekinthetjük laikusoknak. Ugy ismerjük csaknem minden szóvivőjét

a két egyleti szövetségnek, mint alaposan képzett szakértőt. Azt mindjárt hozzátehetjük, hogy ez csaknem egészen tornatanáraink érdeme. Hisz egy jó tanár alatt 8 évi tanítás csaknem tornatanárrá neveli az ügyes és a testgyakorlatok iránt érdeklődő tanulót. Azt is mernők állítani, hogy egy jó kezekben levő ifju a gimnáziumban többet tanul a tornából, mint a mai rövid tornatanári kurzuson. Ne beszéljünk tehát arról, hogy ki teszi a jót, hanem bíráljuk a munkát.

Az athléta szövetség által kidolgozott memorandum lehet hiányos, de amit közöl, az érdemes a vitára. A tornaszövetség kongresszusának programja is gazdag és alaposan egybe állított. — Nem látunk itt más munkát, mint az alapos megbeszélést és hozzászólást. Erre hívjuk fel tornatanárainkat s nem az áldatlan személyeskedésre.

A hozzánk küldött cikk ócsárolja a két szövetség egymásközi harcát is, mely szerinte „az érvényesülni törekvő, különben más téren kicsike emberkéek torzsalkodása.” Hogy ez így volna, nem tudjuk és nehezen hisszük el. De ha még így volna is, előttünk, — kik csak a célt nézzük melyért a harc folyik, legyen az bár torzsalkodás, — egészen mellékesek a harcok felek. Sőt azt tapasztaljuk, hogy a két szövetség ideálisan harcol, mert a testi nevelést mindegyik versenyszerűleg felkarolja, érte hatalmas munkát fejt ki, sőt nehezen megmozduló társadalmunkat is érdeklődésre serkenti.

Tornatanáraink munkásságát nincsen okos ember, ki ne méltányolná, állásuk, hivatásuk nehézségét, mindenki ismeri, így elkedvetlenésük is figyelmet érdemel. Ha ezt a vélt mellőzés okozná, úgy bizonyonnyal mondhatjuk, hogy ez sehonnan sem jött akarattal, sőt tudjuk, hogy munkálkodásukat minden téren örömmel fogadják.

P. J.

Hogyan kedveltessük meg tanítványainkkal a tornajátékot?

Hogyan, hát ez is képezheti kérdés tárgyát? Hiszen eddig azt tanították s én is így tapasztalom, hogy a játék és pedig legfőképpen az élénk testmozgással járó tornajáték, a gyermeknek, de még a felnőtt embernek is, legkellemesebb szórakozása sőt a gyermeknek egyenesen életföltétele, annyira, hogy az a gyermek, aki nem szereti a játékot, nem is gyermek vagy legalább is nem egészséges, nem normális gyermek. Bizony sajnós, úgy látszik, oda fejlődünk,

ha fejlődésnek lehet ezt a rákszerű haladást nevezni, hogy nálunk sok helyen „bottal kell a tanulókat a játékhoz kergetni,” legalább a tornafelügyelők azt állítják, hogy iskolalátogatásaik alkalmával sok helyen ezt tapasztalták.

Véleményem szerint a tornajátéknak nem csak játékdélutánon van ott a helye, hanem szerepelnie kell annak a tornaórán is és pedig nem csak nyáron, hanem télen is. Én a legtermészetesebb és a legjobb testgyakorlatnak tartom a tornajátékot és kimondom, bárha bizonyára sokan merésznek is tartják állításomat, hogy ha mindenütt az országban, iskolákban és tornaegyesületekben egyaránt, nagyobb szerepet juttatnának a tornajátéknak, sokkal, de sokkal jobban állana hazánk testnevelésének az ügye és nem lenne szükségünk testnevelési kongresszusok rendezésére

Én legalább eddigi működésem ideje alatt, azt a tapasztalatot szereztem, hogy tanítványaim nagyon szeretik a tanórákat és játékdélutánokat s a vezetésem alatt álló tornaegyesületben is a játék a legkedvesebb gyakorlat és hogy tavasszal, mikor megkezdjük a szabadban való játszást, sokkal látogatottabbak az órák, mint máskor. Az iskolákban a tanulók nem igyekeznek arra, hogy felmentést kapjanak a tornaóra alul, sőt azok is, akiket szervi baj miatt fel kell menteni, okkal-móddal részt vesznek a tanításban.

Megtörtént az többször is, hogy amikor az iskolaorvos egy-egy ilyen gyerekre kimondta a szentenciát, úgy elkezdett sirni, hogy alig lehetett lelket verni bele. Az idén pedig egy igen érdekes eset történt.

A VII. osztályba egy új gyerek jött, nem tudom honnan és minden áron fel akarta magát a tornázás alul mentetni. Az orvos azonban nem talált rajta semmi olyan bajt, aminek alapján ezt javaslatba hozhatta volna. A fiu mégis megmaradt állhatatosan kívánsága mellett. A végén is azt mondtam neki, hogy jól van, az első órákról felmentem, nézze, hogy a többi mit csinál, azután majd meglátjuk.

És mi történt? Egyszer csak azon veszem észre magam, hogy az én ipsém vígan játszik a többivel. Azóta nem kérte többet a felmentését.

Száz szónak is egy a vége: a tornajáték a legkitünőbb testgyakorlat s ha jót akarunk, azt, hogy tanításunk élvezet legyen tanítványainknak és nekünk is egyaránt, akkor annak nagy szerepet juttatunk. De hogyan tegyük azt, milyen uton-módon kedveltessük meg azt tanítványainkkal? Nagyon szép könyvet lehetne erről a kérdéstről írni, ehhez azonban idő is kell. Nekünk tornatanároknak pedig fizetésünk és időnk van legkevesebb. Azért hát megkísértem egy rövid dolgozat keretében feleletet adni erre a kérdésre. Nem elméletet akarok itt felállítani, hanem a tanításban szerzett tapasztalataimat mondom el röviden.

Tanításomban ez a fő elv vezérel: lehetőleg minden órát a szabadban kell tartani és változatosságot kell teremteni, hogy a gyerekeknek sohase legyen

ideje arra, hogy unatkozzék. Az unalomból! Ezt minden tornatanítónak erősen a szeme előtt kell tartania, ezért már az első órán is kiviszem az I. osztályos gyerekeket is az udvarra játszani s nem sokat töltöm az időt a sorbanállítással és efélékkel. Arra rá érünk későbben is. A fő az, hogy mindjárt az első órától kellemes benyomást nyerjenek a tanulók, erre pedig „féltek-e a muszkától?” vagy hasonló apró, könnyű játék nagyon alkalmas. A többi osztályokban is éppen csak a legszükségesebb előkészületeket tesszük meg a játékhoz s ha ez megtörtént, ki mindjárt az udvarra játszani. Azután pedig úgy intézem tanításomat, hogy az óra elején vagy a végén, de sokszor közbe is, hosszabb vagy rövidebb ideig, de nagyon gyakran egész órán át játszunk, még télen a tornacsarnokban is. A játékoknak a száma, amik tanításomban szerepelnek, nem nagy, mert azt tartom, hogy inkább kevés játékot tudjanak a gyerekek, de azt aztán jól tudják. Ha az egyes játékokat lehetőleg tökéletesen tudják játszani azoknak minden csinját-binját, finomságait ismerik, annál nagyobb élvezetet találnak bennük. Megfigyelésem arra tanított meg, hogy úgy a gyerekek, mint a felnőttek, az olyan játékokat kedvelik, amelyekben két párt küzd, verseng egymás ellen.

És ez egészen természetes is. Az élet is csupa küzdés, csupa versengés. Ösztönét követi tehát a gyermek, amikor a versenyjátékokat részesíti előnyben. Ha ezt tudjuk, meg is találtuk az utját annak, hogyan kell a játékkedvet éleszteni, fenntartani.

Követni kell a gyermek ösztönét s meg van fejtve a titok. Tanításomban tehát a versenyjáték játéka a főszerepet, legfőképpen pedig a kifutó (hosszu méta) adogató nélkül, mely játékot én a labdarugás mellett, amit azonban nem ajánlatos a felelősség miatt az iskolában tanítani, a legkitünőbb labdajátéknak tartok. Nem olyan alakban játszuk azt azokban, ahogy az hazánkban el van terjedve, hanem tökéletesített formában, ahogy azt Dr. H. Schmell „Die Schlagball spiele“ című művében leírja. Ezenkívül a füleslabda és ennek előjátéka a határvédő és a csalogató főjátékaink. A többi játékot azért játszuk, mert előgyakorlatul szolgálnak ezekhez és a szükséges változatosságot hozzák a tanításba. De még ezeket a játékokat is úgy játszatom, hogy lehetőleg két párt küzdjön bennük egymás ellen.

Sokkal szivesebben játszák akkor ezeket is. A kifutót tehát elkezdem már az I. osztályban tanítani, — olyan játék az, hogy akár az elemi iskolákban is taníthatnák és a lányok is bátran játszhatják — s azontul a VIII-ig minden kora tanítványomnak legkedvesebb játéka az, annyira, hogy éjjel-nappal mind azt játszanák.

Itt azonban el kell árulnom egy titkot, a pártalakításnak a módját, aminek nagy szerepe van abban, hogy tanítványaim annyira szeretik a játékot.

Szivesen teszem, — bár tettem volna már regen,

— mert azt hiszem, hogy ha ez általánossá lesz iskoláinkban, a játékkedv nagy mértékben fog emelkedni. Nem minden büszkeség nélkül vallom be, hogy ez az én találmányom. Eddig legalább nem találkoztam a torna irodalomban vele.

Már az I. osztályban, az első órák valamelyikén két pártot alakítunk. Akár milyen módon, sőt miután a tanulók úgy sem ismerik egymást, a legegyszerűbb eljárás az, hogy nagyság szerint két sort alakítunk, az I. és II. sort és a sorban a legnagyobb tanuló nevével nevezzük meg A és B pártnak. A könnyebbség kedvéért a névsorba is bevezetjük, hogy melyik tanuló, melyik párthoz tartozik. Azon túl egész éven át, ha a tanításnál két sorra van szükségünk, vagy két pártra, mindig ez a két párt áll elő.

A mikor át mennek a II. osztályba, az első órán mindjárt a tavalyi két pártot állítom elő. Ez természetesen hézagossá lesz, hiszen az I.-ben valószínűleg megbuktak néhányan, de az nem baj, mert viszont maradtak a II.-ban is bukottak. Ezekből kiegészítjük a csonka pártokat, hogy megint egyenlők legyenek s most aztán már vezért is választatunk velük és ennek a nevével nevezzük el a pártot.

Ez megismétlődik a III.-ban és így tovább, minden osztályban. Megtörténik az, hogy ilyenformán az I.-től a VIII.-ig mindig ugyanaz a tanuló a párt vezére s a VIII.-ban lesznek olyan tanulók, akik már az I.-ben egy párthoz tartoztak.

Kell-e ennek az eljárásnak az előnyeit magyarázni? Meg teszem röviden azt is.

Az első és legnagyobb előnye az, hogy a mindenkor unalmas pártalakítással nem vesz kárba semmi idő. A második és nem kisebb előnye az, hogy a tanulók úgy össze szoknak az egyes pártokban, már egy éven belül is, mintha egy család tagjai, testvérek volnának. Természetesen a játékban, ennek folytan jobban összetartanak, összejátszanak s olyan versengés támad közöttük, hogy csupa gyönyörűség.

Számtalanszor megtörtént már, hogy azzal végezték a játékot, hogy majd a következő órán vissza adják a vereséget. A következő órán pedig, alig hogy kicsengettek az előző órától, futva jöttek le az udvarra, hogy a kölesönt vissza adják.

Nagyon fokozza az érdeklődést, a játékkedvet, ha jegyezzük, hogy melyik párt mennyivel nyert s jegyzeteinket el is tesszük.

Ezt a nemes versengést más gyakorlatoknál is értékesítjük s bevisszük az udvarról a tornacsarnokba is, még a szertornázásra is.

A másíknál, melyik párthoz mászik fel több, a rohamdeszkán, melyik párthoz ugranak át többen egy lépéssel általában, melyik párt csinálja a gyakorlatokat szebben? stb.

Mondhatom, hogy rendkívül élénkíti, rendkívül kedvessé teszi a tanítást. Tanítványaim szívesen tornáznak éppen ezért a szereken is. Délelőtt vannak

az óráim és nem tartok az egyes órák között szünetet. Az egyik osztály megy, a másik jön. Ezeknek a jövőknek a cipői már mind ki vannak fűzve, mikor a tornacsarnokba lépnek, hogy minél hamarább a tornaszerekhez jussanak. Nyáron, az óráközökben, mindig labdákat kérnek ki a gyerekek s egyik csemetétől a másikig azokkal szórakoznak.

Természetes folyománya ennek a játékkedvnek az, hogy tanítványaim a játékdélutánokon is nagyon szívesen vesznek részt s bizonyára nagy bánatot okoznak nekik, ha ezeket eltörlik. Itt is azok az elvek vezérelnek engem, mint a tornaórákon. Általában úgy intézem tanításomat, hogy lehetőleg fölöslegessé teszem magamat, azaz, nem igen szólok bele a játékokba, hanem önállóságra szoktatom a tanulókat.

Tanulják meg ők maguk intézni a dolgaikat. Azután fűszerezem a játékdélutánokat azzal is, hogy egy-egy játék helyett elviszem a tanulókat kirándulásra, ahol aztán sokat énekelünk s énekszóval vonulunk be a városba is. Rendezek a nagyobb tanulókkal mezei versenyt (Cross Country), valamennyivel staféta-futást, rókavadászatot ki az erdőbe stb., stb., ami, ha mind le akarnám írni, könyvet kéne írnom.

Nagyon fontosnak tartom a játékkedv élesztése szempontjából, hogy a játék tanítója, vezetője maga is jól tudjon játszani — minél jobban, annál jobb — és hogy maga is, habár csak ritkán is, részt vegyen a játékokban. Mondhatom, hogy amint beleállok valamelyik játékba, leginkább a nagyobb fiúk közé, mindjárt egészen másképpen megy az. Az is nagyon fontos, hogy azokat a játékokat, amiket meg akarunk tanítani, nagyon jól ismerjük, a rájuk vonatkozó legkisebb szabály is a kisujjunkban legyen, nehogy megtörténjék az, hogyha a tanulók felvilágosítást kérnek tőlünk, feleletünk ingadozó legyen, mert ez meg aztán a tekintélyt teszi tönkre.

A tudás, a leghatalmasabb fegyvere a tornatanítónak a játékok megkedveltetésében. Éppen ezért a tornatanító-képzőben sokkal nagyobb súlyt kéne a játékok tanítására helyezni, mert ha ott meg nem tanítják, azután már nehezen megy a tanulás. Nehezen már azért is, mert nem is igen van honnan tanulni. A Porzolt könyve, de meg az Ottóé is, tökéletlen s már elavult. Ujat kéne írni, de ki? Német könyv már van bőven, de hány tornatanító tud németül?

Oda lyukadok ki ebben a dolgozatomban is, hogy a tornatanítóképzőt kell megreformálni. Oda állandó, képzett tanárokat kell kinevezni, akik csak ennek a hivatásnak élnek. Ha ez megtörténik, sok minden baj megszűnik a testnevelés terén. Addig is azonban, amíg ez megtörténik — rajtunk különben sem segít az már — Kartársak, tanuljunk, mindig csak tanuljunk!

Brassó, 1909. február hó 9-én.

Preiszner Péter
tornatanító.

A MASZ. testnevelési szakosztályának előadói tervezete.

Készítette: Sztankovits Szilárd a MASZ. titkára és dr. Gerentsér László a testnevelési szakosztály előadója.
(Folytatás.)

II.

A középiskolai testnevelés reformja.

Alig fér kétség ahhoz, hogy a középiskolai tornaterv teljes revízióra szorul.

Elmondhatjuk, hogy amint a szellemi nevelésnek, úgy a testi nevelésnek is legfontosabb tényezője a középiskola, mert a középiskolában eltöltött évekre esik a serdülő ifjúságnak az a korszaka, amelyben szellemi és testi ereje kifejlődik és teljes egyénisége kialakul. Nem tévedünk talán akkor, ha az összes testnevelési fokozatok között a középiskolai torna reformálását tartjuk a legfontosabbnak.

A középiskolai tanulók kora és testalkata tekintetében oly nagy különbségek vannak, hogy szükségessé válik két fő korosztályt és ennek megfelelőleg két fokozatot megállapítani. Az elsőbe tartozik a 4 alsó, a második fokozatba a 4 felső osztály. E fontos megkülönböztetésből kiindulva, tüzetesen megállapítandó, hogy mely testnevelési elvek és szabályok tartandók szem előtt az alsó és melyek a felső fokozat testnevelési anyagának összeállításánál.

A testgyakorlati anyag kérdésénél első sorban tisztázni kell a legfontosabb tényezőnek, a tornának kérdését. Alapos tanácskozás tárgyává kell tenni a torna alkalmazandó módszerét, miként és főként milyen terjedelemben illeszkedjék bele a torna- és testgyakorlati anyagba az alsó és felső fokozatnál.

Köztudomású dolog, hogy hazánk középiskolai tornatanterve német mintára készült a Guts-Muts, Eisele, Jahn-féle rendszer alapján. Ennek hiányait már maguk a németek is beismerik és az egész világon megindult már évek óta a mozgalom, hogy a torna módszere és anyaga alapos revízió alá vétessék. E kérdés nálunk is égető, amit legjobban bizonyít a közoktatásügyi kormánynak az az intézkedése, amelylyel a svéd torna tanítását középiskoláinkban elrendelte.

A tornán kívül még két igen fontos testnevelési tényező van, amelylyel a szakosztálynak mulhatatlanul kell foglalkoznia, ha valóban körültekintően és minden neveléstani elvet szemmel tartva akarja a középiskola testnevelési anyagát megállapítani. E két rendkívül fontos nevelési eszköz: a játék és a sportgyakorlatok.

Annak a megvitatása után, hogy szükség van-e és mily mértékben a játékokra, át kell térnie a szakosztálynak annak a meghatározására, hogy mely elvek tartandók szem előtt az alsó és felső fokozat játékrendszerének és anyagának egybeállításánál. Itt általános elvül kell elfogadnunk azt a helyes metódust,

amely a könnyebb és gyermekszerű játékokat az alsó fokozatba, a nehezebb, ugynevezett sportszerű játékokat pedig a felső fokozatba utalja.

A sportgyakorlatok (athletika, uszás, korcsolyázás stb.) nagy gonddal illesztendők a középiskolai testgyakorlati anyagba. Kiinduló pontul itt is a két fokozat felállítását fogadhatjuk el.

A torna-, játék- és sportgyakorlatok kérdéseinek teljes tisztázása után foglalkozni kell végül a szakosztálynak a középiskolai sportkörök intézményével. A külföld néhány államában rendszeresített középiskolai sportkörök a testnevelésnek rendkívül jó szolgálatot tesznek. Hazánkban néhány intézetnél megpróbálták az önképzőkörök mintájára az ifjúsági tornakörök alakítását, de mivel rendszer nélkül vannak szervezve, hivatásukat nem teljesíthetik a kellő eredménnyel. Ohajtandó, hogy az organizáció egyöntetűen történjék és pedig oly módon, hogy a sportkörök az iskolán kívül, de a tanhatóság felügyelete alatt álljanak és művezetőjük maga az intézeti tornatanár legyen. A sportkörök ezután magasabb testületbe, szövetségbe alakuljanak, amelyeket nem ifjúsági vezetők, hanem előkelő szakemberek irányítsanak.

Végül a középiskolai testnevelés kérdésének teljes megoldása érdekében, elengedhetetlennek tart a szakosztály némely oly rendszerjavítást, újítást és a meglevő rendeletek pontos betartását, amelyek nélkül a testi nevelés fontos intézménye csonka és a legjobb rendszer mellett is eredménytelen marad.

Igy szükséges: a testgyakorlati órák szaporítása, a kötelező játékdélutánok betartása, tornacsarnokok és játékterek higiénikus és sportszerű berendezése és az iskolai egészségügy teljes rendezése. Utóbbi alatt nemcsak az egészségügy intenzív tanítását értjük a középiskola összes osztályaiban, hanem állandó iskolaorvosi ellenőrzést és azonkívül néhány fontos egészségügyi intézményt (pl. iskolafürdő) létesítését.

Összegezve a középiskolára vonatkozó reformjavaslatainkat, a következő kérdések várnak megoldásra:

1. Milyen irányban szükséges a középiskolai tornaterv revíziója?
2. Helyes-e a két fokozat megkülönböztetése?
3. Mely testgyakorlati ágak és mily mértékben állítandók be a középisk. testnevelési tantervbe? (torna, játék, sportgyakorlatok.)
4. A mai német torna milyen módosításon menjen át?
5. Alakíttassanak-e iskolai sportkörök és ezek szervezése miként történjék?
6. Szaporíttassanak-e a testgyakorlati órák és a játékdélutánok?
7. Miképpen szerveztessék az egészségügy?
8. Hogy rendeztessenek be a tornacsarnokok és játékterek?

III.

Főiskolai testnevelés.

A magyar főiskolák testnevelésének ügyével a hatóságok eddig keveset foglalkoztak. Igaz ugyan, hogy egy-két főiskolában máris intenzív sportélet uralkodik; azok az eredmények azonban, amelyeket e téren elértek, nem a hatósági tevékenységnek, hanem a főiskolai hallgatók társadalmi propagandájának köszönhetők. Meg kell azonban jegyeznünk azt is, hogy az a sportélet, amely e társadalmi mozgalmak nyomán fejlődött, nem felel meg a modern testnevelési elvek ideáljainak, legfőképpen azért, mert kis méreteinél és arányainál fogva a főiskolai hallgatóknak csak csekély töredékét vonja be a testnevelés körébe, de nem felel meg azért sem, mert a ma divó sportélet mellett a főiskolai testnevelés ügye nem bír az általános érdekeknek megfelelő szervezettel, vagyis röviden szólva, a főiskolai testnevelés ügye hatóságilag szervezve nincsen.

Ugy gondoljuk tehát, hogy a szakosztálynak első sorban azzal a kérdéssel kellene foglalkoznia, hogy a főiskolai testnevelés ügye hogyan szerveztessék és hogy e szervezetben mily része legyen a hatóságnak és milyen az ifjúság autonóm tevékenységének. E szervezet megállapításánál különösen arra kellene tekintettel lenni, hogy a hatósági közreműködés a főiskolai hallgatóság összeségét vonja be a testnevelés körébe és megvitandó volna az a kérdés is, vajjon nem volna-e lehetséges a testgyakorlás bizonyos alakzatait kötelezőleg előírni. Erre a külföldön is vannak már példák, különösen Amerikában, és mindenesetre kívánatos volna az ott követett eljárást és az ott szerzett tapasztalatokat tanulmányozni és azokból a kellő tanulságot levonni. Természetes dolog, hogy a főiskolai testnevelésnek ily nagyarányú kiterjesztése szükségképpen maga után vonná azt, hogy az állam, illetve az egyetem-fentartó hatóság megfelelő szakembereket alkalmazna a kötelezőleg előírt testgyakorlatok oktatására és vezetésére és hogy az összes hallgatók által felkarolandó testgyakorlatok üzéséhez szükséges egyéb előfeltételeket és eszközöket megteremtene, vagyis a célnak megfelelő játékteret, tornacsarnokot, fedett uszodát, vivótermet stb. bocsájtana e fontos közcél rendelkezésére.

Bár kétségtelen, hogy e tervek megvalósítása jelentékeny anyagi áldozatokat kíván, ami azok mielőbbi megvalósításának akadályául is szolgálna, az egyetemi élet körében eddig nem méltányolt magasabb testnevelési érdekek azonban kívánatosá teszik, hogy a szakosztály, amennyiben tényleg át van hatva a reformok szükségétől, azoknak bangoztatása elől ne térjen ki, hanem erőteljesen mutásson reá mindazokra a követelményekre, amelyeket a magyar nemzet legintelligensebb és legműveltebb osztályának testi érdeke megkíván.

Az egyetemi hatóság tevékenységével párhuzamosan kell kifejlesztetni és kialakítani az egyetemi hallgatók egyesületi tevékenységét is. E téren örvendetes lendület uralkodik a magyar főiskolák körében és mindenesetre a szakosztálynak figyelembe kell vennie a ma létező állapotokat és olyan javaslatokat kell kidolgoznia, amelyek a mai alapok tekintetbevételével készültek. Foglalkoznia kell a szakosztálynak azzal, hogy az egyesületi működés miképpen hozassék összhangba a hatósági szervek és intézmények működésével, hogy az egyesületek milyen szervezettel birjanak, mekkora legyen autonómiájuk és mekkora az egyetemnek felügyeleti hatásköre; mi legyen a hatósági szervek feladata, célja és mi az egyesületeké.

A külföldi egyetemek sportélete sok értékes adatot nyújt arra nézve, hogy a felvett ideák a gyakorlatban miképpen állják ki a tűzpróbát. Épen azért a szakosztálynak tüzetesen kell foglalkoznia azoknak a külföldi egyetemek sportéleti jelenségeivel, amelyek e tekintetben a fejlettség előrehaladottabb stádiumában vannak, így különösen a francia, angol és észak-amerikai egyetemek életével. M. után a magyar nemzet legértékesebb anyagának jövőjéről és érdekeiről van itt szó, természetesen, hogy a szakosztály különös szeretettel és gondnal kívánja tárgyalni e kérdések lehelyesebb megoldását.

(Folytatjuk.)

Iskolák. Főiskolák.

Előírt gyakorlatok az ez évi tanulók orsz. versenyén a 2C-as csapatok zászlóversenyénél: Szabad gyakorlat. 1. mozgás: Lábujjjállás páros karlendítés előre magastartásba, (orsótartás). 2. mozgás: Guggolás páros karlendítéssel oldalt középtartásba, (felsőtartás). 3. mozgás: Nyújtás bal lépőállásba előre, páros karhajlítás a mellhez, (kéz ökölbe). 4. mozgás: Bal védőállás hátra, páros karlökés magastartásba, (orsótartás, ujjak nyitva). 5. mozgás. $\frac{1}{4}$ ford. balra, bal terpeszállás oldalt, páros karkörzés jobbra a mélytartáson át magastartásba és törzshajlítás hátra, (karok a törzs tengelyébe). 6. mozgás: $\frac{1}{4}$ ford. balra, bal támadóállás előre, bal alkarhajlítás a homlok elé, jobb karlendítés előre hátsó rézsutos mélytartásba, (kéz ökölbe). 7. mozgás: $\frac{1}{2}$ ford. jobbra, jobb lebegőállásba, törzshajlítás előre, (mérlegtartásig), páros karlendítés a mélytartáson át előre, (karok a fej mellett). 8. mozgás: A bal lábbal alapállásba lépni. Nyújtó gyakorlat. Mellső oldalállás, ugrás függésbe felső fogással. Lengés, billenés, mellső kelep hátra, bukóbillenés, jobb láb lendítése a nyújtóra ülésbe, jobb kéz alsó fogása a jobb czombon kívül, kanyarlati leugrás jobb harántállásba. (A gyak. ellenkezőleg is lehet végezni).

Helyreigazítás. A Magy. Tanulók Orsz. Versenyének programjánál, a mult számban közölt közös szabadgyakorlat VII. gyakorlat 1. mozdulata, mely így közöltetett: „Bal támadóállás oldalt bal karlendítés rézsutosan magastartásba előre, jobb karlendítés hátsó rézsutos mélytartásba 1. 2. 3. 4. így változik: Bal támadóállás oldalt, páros karlendítés oldalt, (a bal kar rézsutos magas, a jobb kar rézsutos mélytartásba) 1. 2. 3. 4.“

Labdarugás.

Labdarugók közgyűlése. A Magyar Labdarugók Szövetsége f. hó 6-án tartotta meg nagy érdeklődés mellett ez évi rendes közgyűlését Kárpáti Béla elnöklété mellett. A közgyűlés szenzációja, hogy első ízben alakították meg a választott tanácsot, amelybe a reformpárt emberei kerültek tulsulyba. A választások eredménye a következő: Elnök: Kárpáti Béla. Társelnök: Füzesséry Zoltán dr (MUE) Alelnökök: Röser Edwin (MTK), dr Bognár Elek (BTC), Friedrich Nándor (MAC). Főtitkár: Steiner Hugó (Rambler). Titkár: Sugár István (NSzC). Pénztáros: Glauber József. Ellenőr: Olgyay István dr (MAC). Választottak ezenkívül 24 rendes és 8 póttanácsagot.

Torna, Athletika és Vivás.

A Magyar Testgyakorlók Köre tagjainak élénk részvétele mellett tartotta meg ezidei rendes közgyűlését, a Király Bazárban levő helyiségében. Az elnöki megnyitó után, amelyet Brüll Alfréd elnök távollétében Röser A. Edvin tartott és amelyet sokszor szakított félbe a közgyűlés zajos tetszésnyilvánítása, — a mult évi működésről szóló jelentést olvasta fel Vida Henrik titkár. Miután ugy a választmánynak, mint a számvizsgálóknak a felmentvény megadatott, a választásokra került a sor. Az elnökség közfelkiáltással történt megválasztása után egy harmincz tagu választmány választatott, amely a rákövetkezett ülésen a következőképpen alakította meg a tisztikart. Titkár: Vida Henrik; helyettes titkár: dr Róz Imre; pénztáros: Trebitsch Ernő; ellenőr: dr Schwartz József; szertáros: Spitz Zsigmond; háznagy: ifj. Háber Sándor; gazda: Goldscheider Miksa; jegyző: Holits Ödön; ügyész: dr Bodori Gyula; kluborvosok: dr Biró József és dr Simon Gyula.

A M. A. Sz. memoranduma Wekerléhez. A „Magyar Athletikai Szövetség“ memorandummal fordul Wekerle Sándor miniszterelnökhöz, hogy a kormány által létesíteni szándékolt nagyszabásu kispesti munkástelepen sportcélokra is megfelelő terület hasittasson ki, hogy azon a modern követelményeknek megfelelő, jól felszerelt sporttelep létesíthető legyen. A memorandum kifejti, hogy a majdan ott lakó körülbelől 5000 munkácesalád testi kulturája és szociális szórakoztatása érdekében multhatatlanul szükség van egy sporttelepre is, amely a külföld hasonló rendeltetésű egyetlen munkástelepen se hiányzik. Remélhető, hogy Wekerle Sándor — aki mindig élénk fogékonyságot tanusított a magyar testnevelésügy fejlesztése és a munkáosztály szociális érdekei iránt — kelvezően fogja elintézni a M. A. Sz.-nek ezt a nagyfontosságú és a munkásság életére messze kiható, üdvös javaslatát.

Siverseny. Mult hó végén tartotta a Normafa környékén nagyszámú sportközönség jelenlétében a Budapesti Egyetemi Turista Egyesület a Magyar Si Klubbal együttesen ezidei si-versenyét.

Már a reggeli óráktól kezdve mozgalmas élet volt a Svádhegy környékén, olyan pezsgő teli élet, aminő csak Svájcz sielő helyein tapasztalható.

Kitűzött zászlók jelezték a befutandó területet. Daczára annak, hogy a kijelölt terület — Normafa—Sigray-telep — nagyobb arányú lesikló verseny lebonyolítására alkalmatlannak bizonyult, mégis a versenyzők, de különösen az „Egyetemiek“ gyönyörű tempóban való lefutása megnyerte a közönség tetszését.

A verseny részletes eredménye a következő:

I. Egyéni lesikló verseny: Indultak 26-an. Hely: Normafa—Sigray-telep. Első dr Hruby Ede (BETE) 3 percz 35 másodpercz; második Kaczander Ernő (BETE) 3 percz 61 másodpercz, harmadik helyre jutott Posselt Gyula (MSK).

II. Müverseny. Hely: a Normafa meredek lejtője. Résztvettek 12-en. Ezek közül igazi sportélvezetet nyújtott s nagy tetszést keltett Jordán Oszkár (BETE) elegáns lejtésű műsielése.

III. Ugróverseny. A közönség lélekzetét visszafotva gyönyörködött a si ugrókban, kik közül háromszor ugrottak: Posselt Gyula (MSK) és Kaczander Ernő (BETE), kinek stilszerű ugrását zugó éljenzés és taps jutalmazta.

Két kiváló sportember halála. A magyar sportnak gyászja van. A régi gárda két legkiválóbb alakját, Lilits Milutint és Coray Arturt ragadta el közülünk a halál. Lilits egykoron legkiválóbb kerékpárosunk és gyorskorcsolyázónk volt, korcsolyázásban egy ideig világrekordot is tartott. Coray Artur, a kiváló súlyemelő és diszkoszdobó (rekordja 40 méteren felüli), a BTC-nak volt all-round athlétája. Mindkettő még legszébb férfikorban volt (Coray 28 éves, Lilits pedig 31 éves), mikor lecsapott rájuk a kérlelhetetlen végzet. Halálukat osztatlan részvét kíséri.

Széchenyi Imre-vándordíj. A Magyar Athletikai Szövetség vándordíjjal óhajtja megörökíteni egykori nagyszerű elnökének, Széchenyi Imre grófnak emlékezetét. A balatonföldvári Széchenyi-szobor alapjából fenmaradt összegből Kvassay Jenő, a szoborbizottság elnöke, 300 koronát ajánlott fel erre a célra a MASz-nak. A MASz. ezt az összeget további gyűjtésekkel szándékozik kiegészíteni és azután az athlétikai bajnokságok valamelyikére vándordíjat fog alapítani. Az athlétikai szakosztály ebben az ügyben legközelebb fogja kidolgozni javaslatát.

Cross country. A Magyar Athletikai Club f. hó 4-én délután a Margit-szigeten cross-countryt rendezett kezdők részére.

A versenyt a Magyar Athletikai Club csapata nyerte meg, amelynek első négy tagja kezdő futóknál nem várt jó stílust, állóképességet és versenyritmet mutatott. Különösen feltűnt az első és második helyzet, Auerbach és Fekete által mutatott kitűnő forma, amely szerint későbbi versenyekben is veszélyes ellenfelek lesznek. Szokolczay, Makó és Taxis Egon footballban szerezték meg a pálya végigfutásához szükséges kitaratást, míg Hüttl Károly training- és kondíció-hiányát igazán óriási energiával pótolta. A BEAC csapatában Goldfahn és Jobbey voltak a legjobbak.

A verseny lefutása után a BEAC nevében dr Speidl Zoltán óvást adott be a MAC ellen egy jelző-

zászló megkerülése miatt. A megindított vizsgálat alapján a versenybírószak azután diszqualifikálta a MAC csapatából Szokolczayt, a BEAC csapatából, mint akik ugyanazt a zászlót kerülték meg: Gergely Bélát, Olasz Andort és Rácz Vilmost.

A győztes MAC csapat helyezése a következő:

1. Auerbach János.

2. Fekete Pál.

5. Makó Bertalan.

6. Hüttl Károly.

9. b. Taxis Egon.

MAC: 1, 2, 5, 6, 9: 23 pont.

BEAC: 3, 4, 7, 8, 10: 2 pont.

Athlétikai élet Délmagyarországon. A M. A. Sz. délmagyarországi kerületi bizottságának február hó 14-én Temesvárott megtartott alakuló ülésének jótékony hatása máris megnyilvánul a délvidék athlétikai életének fellendülésében. A kerületi bizottság a f. évre a Temesvári A. C. által rendezendő 15 kilométeres cross-country kiírását határozta el.

E két bajnokság távja a hasonló természetű országos bajnokságok távjánál kisebb lévén, azok a kerületi szabályzat 9. szakasza értelmében nem volnának rendezhetők. Arra való tekintettel azonban, hogy a délvidéki kerületben az ily hosszútávú versenyek még nagyon kezdetleges stádiumban vannak és így a bizottság e rövidebb távok megállapításánál a versenyzőknek e versenyek iránti érdeklődését akarja felkelteni és őket megfelelő trainingre utalva, elérhetőnek véli, hogy versenyzőit — a tavok fokozatos meghosszabbításával — egy bizonyos és feltétlenül szükséges átmenettel a hosszabb távokra szoktassa és így a jelzett célt szolgáló fenti versenyek kiírásának kivételes engedélyezése bizonyára nem fog akadályokba ütközni.

A 100-yardos síkfutás bajnokságát a Temesvári A. C. óhajtáná a folyó évben is megrendezni és így a szabályzat 11. szakaszára való hivatkozással ennek engedélyezését az egyesületnek külön kell kérelmeznie. Minthogy e versenyszám rendezésére eddig más egyesület nem vállalkozott, annak rendezése pedig a nagy versenyző gardánkra felette kívánatos, a Temesvári A. C. eziránti kérelme bizonyára teljesülni fog.

A Munkás Testedzők házi versenyéhez. Külföldön a birosportot elsősorban az iparososztály kultiválja; czélszerű ezt nálunk is meghonosítani abban a körben, amely hivatásával járó erejénél fogva praedisztinálva van a nehéz munkára. Idáig a Tőrekvés volt az egyedüli, amely a Máv. alkalmazottainak megadta a módot, hogy sportolhassanak. És e kísérlet be is vált; nemcsak elsórangu versenygárdája van a Tőrekvésnek, hanem a tagokba oltott sportszeretet, korrekt sportfelfogás és nemes versenyzési modor messzemenő garanciát nyújtanak a jövő fejlődését illetőleg. Ujabbban a Munkás Testedző elnöke, Grünhut, lelkes ambícióval és nagy agilitással fáradozik, hogy a sportot a munkásság körében terjessze. Dicséretes munkájának az eredménye a jól sikerült házi verseny és a tagok feltűnő fejlődése. A birosport ezirányu terjeszkedése azonban a kellő elővigyázat nélkül végzetessé válható veszélyeket rejt magában. Míg a Tőrekvés vezetősége felügyelet alatt tarthatja a klub tagjait, addig ez az ellenőrzés a MTE-nél hiányzik.

Magyar királyi államvasutak téli menetrendje

Érvényes 1908. október hó 1-től.

Dél felé				Dél felől			
A vonatok érkezése Budapest keleti p. u.-ra.							
Érvényes 1908 október hó 1-től.							
vonat-szám	óra	perc	vonat-nemje	honnan	vonat-szám	óra	perc
618	4:40		szv.	Tápia-Újfehértó	321	12:10	szv.
645	5:00		szv.	Arad, Nagyvárad, Debrecen	1005	12:15	szv.
839	5:10		szv.	Berlin, Rutka	609	12:25	szv.
809	5:30		szv.	Hatvan	301	12:45	szv.
1707	5:45		szv.	Msziget, Stanislaw	7	12:50	szv.
909	6:00		szv.	Belgrad, Besztercebánya	461	1:00	szv.
602	6:05		szv.	Brassó, Arad	903	1:05	szv.
17	6:10		szv.	Komárom, Gyékényes	601	1:15	szv.
11	6:25		szv.	Wien, Triest	1	1:30	szv.
405	6:35		szv.	Lemberg, Kassa, Maramarosziget	503	1:40	szv.
1911	6:35		szv.	Paks, Bród, Bécs			
918	7:10		szv.	Kiskőrös	1001	1:40	szv.
507	7:20		szv.	Brassó, Kolozsvár	1001	1:45	szv.
1907	7:25		szv.	Graz, Fehring	1801	1:45	szv.
3140	7:30		szv.	Gödöllő	315	2:10	szv.
311	7:40		szv.	Hatvan	21	2:15	szv.
501	7:50		szv.	Bukarest, Brassó	323	2:50	szv.
1008	7:50		szv.	Roma, Fiume	19	3:35	szv.
19	8:00		szv.	Bicske	605	4:00	szv.
1509	8:15		szv.	Csorna, Kassa	907	4:55	szv.
509	8:30		szv.	Szolnok	325	5:05	szv.
312	8:45		szv.	Hatvan	3	7:05	szv.
1007	9:05		szv.	Fiume, Bród, Pécs	305	7:10	szv.
13	9:20		szv.	Győr, Szekesfehérvár	605	7:25	szv.
911	9:40		szv.	Szabadka			
307	9:50		szv.	Berlin, Rutka	407	8:00	szv.
5	10:15		szv.	Sopron, Győr	1009	8:15	szv.
27	10:35		szv.	Triest, N-Kassa	1705	8:20	szv.
					323	8:30	szv.
					23	8:35	szv.
					1607	8:45	szv.
					335	9:05	szv.
					9	9:10	szv.
					303	9:15	szv.
					1001	9:35	szv.
					603	9:40	szv.
					403	9:55	szv.
					905	10:00	szv.
					1303	10:10	szv.
					1603	10:20	szv.
					327	10:55	szv.

A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra.							
Dél felől.							
319	5:55		szv.	Gödöllő			

Dél felé				Dél felől			
A vonatok érkezése Budapest keleti p. u.-ra.							
Érvényes 1908 október hó 1-től.							
vonat-szám	óra	perc	vonat-nemje	honnan	vonat-szám	óra	perc
701	12:30		szv.	Konstantinápoly	137	12:05	szv.
145	5:25		szv.	Bukarest	159	12:55	szv.
721	5:30		szv.	Dunakeszi-Alag	133	1:20	szv.
7210	5:45		szv.	Czegled	703	1:30	szv.
4101	5:50		szv.	Esztergom	102	1:40	szv.
139	6:00		szv.	Nagymaros	161	2:25	szv.
6505	6:10		szv.	Lajosmizse	193	3:00	szv.
147	6:15		szv.	Rákospalota-Újpest	6507	3:20	szv.
6701	6:20		szv.	Szolnok, Czegled	6703	4:05	szv.
1407	6:35		szv.	Berlin, Zsolna	127	4:10	szv.
317	7:05		szv.	Párkány-Nána	4107	5:00	szv.
700	7:15		szv.	Bukarest	215	5:30	szv.
7090	7:25		szv.	Báza	165	5:35	szv.
140	7:30		szv.	Czegled	115	5:55	szv.
4103	7:35		szv.	Rákospalota-Újpest	707	6:35	szv.
117	7:45		szv.	Esztergom	187	7:00	szv.
6501	7:50		szv.	Paris, Wien	105	7:10	szv.
151	7:55		szv.	Kecskemét	711	7:35	szv.
131	8:10		szv.	Göd	4111	8:10	szv.
713	8:20		szv.	Párkány-Nána	189	8:35	szv.
153	8:30		szv.	Budaörs	125	8:50	szv.
702	8:40		szv.	Dunakeszi-Alag	102	9:05	szv.
1403	9:30		szv.	Szeged	4109	9:25	szv.
4105	9:35		szv.	Berlin, Zsolna	6503	9:35	szv.
166	10:20		szv.	Huzony	1405	9:45	szv.
716	10:30		szv.	Esztergom	171	10:05	szv.
119	10:35		szv.	Rákospalota-Újpest	129	10:15	szv.
					723	10:50	szv.
					901	10:55	szv.

A vonatok érkezése Buda-Császárfürdőbe.							
4001	5:55		szv.	Esztergom	4007	5:17	szv.
4003	7:45		szv.	Esztergom	4013	9:21	szv.
4005	10:04		szv.	Esztergom	4009	9:31	szv.

Dél felé				Dél felől			
A vonatok indulása Budapest keleti p. u.-ról.							
Érvényes 1908 október hó 1-től.							
vonat-szám	óra	perc	vonat-nemje	hová	vonat-szám	óra	perc
88	6:25		szv.	Nagy-Kassa, Triest	610	12:20	szv.
1502	6:50		szv.	Kassa, Csorba	8	12:30	szv.
1002	7:00		szv.	Fiume, Torino, Roma	310	12:30	szv.
302	7:05		szv.	Rutka, Fehring-Paks	322	1:35	szv.
906	7:10		szv.	Belgrad	1304	1:40	szv.
					1504	1:50	szv.
					912	1:55	szv.
					602	1:59	szv.
					404	2:05	szv.
					404	2:15	szv.
					604	2:25	szv.
					302	2:25	szv.
					812	2:30	szv.
					510	2:40	szv.
					1902	2:55	szv.
					904	3:20	szv.
					1022	3:25	szv.
					304	3:30	szv.
					324	3:50	szv.
					1004	4:10	szv.
					18	4:30	szv.
					6	4:35	szv.
					326	5:20	szv.
					508	5:40	szv.
					306	5:50	szv.
					322	6:25	szv.
					916	6:30	szv.
					314	6:40	szv.
					1602	6:55	szv.
					1708	7:05	szv.
					16	7:10	szv.
					316	7:40	szv.
					1912	7:50	szv.
					328	8:15	szv.
					24	8:20	szv.
					514	8:25	szv.
					4810	8:45	szv.
					1006	9:00	szv.
					502	9:15	szv.
					1306	9:25	szv.
					608	9:30	szv.
					406	9:40	szv.
					910	10:10	szv.
					12	10:30	szv.
					1010	10:45	szv.
					338	11:10	szv.

A vonatok indulása Budapest-Józsefvárosról.							
Dél felől.							
334	12:00		szv.	Pécel			

Dél felé				Dél felől			
A vonatok indulása Budapest nyugoti p. u.-ról.							
Érvényes 1908 október hó 1-től.							
vonat-szám	óra	perc	vonat-nemje	hová	vonat-szám	óra	perc
102	1:00		szv.	Wien, Páris, Ostende, London	6704	12:05	szv.
148	5:25		szv.	Rákospalota-Újpest	4104	12:10	szv.
122	5:45		szv.	Párkány-Nána	160	12:15	szv.
7120	5:50		szv.	Szeged, Szolnok	128	12:25	szv.
152	6:00		szv.	Göd	162	1:10	szv.
4102	6:10		szv.	Esztergom	4114	1:10	szv.
6502	6:30		szv.	Lajosmizse	126	2:10	szv.
150	6:45		szv.	Rákospalota-Újpest	164	2:15	szv.
1404	7:00		szv.	Zsolna, Berlin	4105	2:20	szv.
104	7:35		szv.	Wien	108	2:30	szv.
154	8:00		szv.	Dunakeszi-Alag	730	2:45	szv.
712	8:30		szv.	Huzony	6504	2:40	szv.
116	9:20		szv.	Wien, Berlin	168	4:10	szv.
156	9:25		szv.	Rákospalota-Újpest	130	4:20	szv.
708	9:40		szv.	Bukarest, Báza	716	4:30	szv.
					108	5:05	szv.
					1240	6:00	szv.
					168	6:15	szv.
					124	6:25	szv.
					722	6:30	szv.
					4108	6:40	szv.
					1406	6:40	szv.
					722	6:55	szv.
					710	7:15	szv.
					710	7:25	szv.
					6506	7:40	szv.
					710	8:05	szv.
					132	8:10	szv.
					4110	8:20	szv.
					172	8:45	szv.
					1408	9:20	szv.
					118	10:00	szv.
					706	10:15	szv.
					1720	10:30	szv.
					714	10:35	szv.
					140	11:10	szv.
					902	11:20	szv.
					702	11:30	szv.

A vonatok indulása Buda-Császárfürdőről.							
4002	6:00		szv.	Esztergom	4004	12:05	szv.
					1014	1:25	szv.
					4006	2:11	szv.
					4008	6:30	szv.

Előfizetési díj:

Negyedévre... — 2 kor.
Félévre... — 4 kor.
Égész évre... — 8 kor.

=====
Egyes szám 40 fill.
=====

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Főmunkatárs: KÁRPÁTI BÉLA.

Szerkesztőség és
kiadóhivatal
IX., Ferencz-körút
31. szám, I. em.

Megjelen július és
augusztus kivételével
havonta kétszer.

Achilles Sport-Egylet
Aradi Korcsolyázó-Egylet
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egylet,
Kolozsvári Athletikai Cl.

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsmártoni Csónakázó-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljaújhegyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athleta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi Torna- s Vivóegyl.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székestehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletikai-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujv. déki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A gyermeki lélek a tornaórán.

Nem mint szakember, hanem mint apa akarok a t. szerkesztőség engedelmével a gyermekek tornaórájához szólni. — Nem kezdem azzal, mivel az apák rendszeresen kezdeni szokták, hogy fiam tanárára panaszokodjam; nem, mert panaszra nincsen is okom.

Először a magam gyermekeiből mondok el egyet-mást. Itt is ki kell jelentenem, hogy az a tornatanárom, ki mint tanítványát többször nyakon ütött, ma kedves öreg barátom. De azért az a pár nyakleves most is úgy él emlékemben, mintha ma kaptam volna. Arra is emlékszem, hogy az alsó osztályokban mindig szepegve mentünk az órára, míg a felsőbb osztályokban már egész kedvvel tornáztunk. Most már tudom ennek az okát; ugyanis az alsó osztályban 70—80 rakonczátlan gyerekekkel kellett a szegény tanárnak bajlódni, míg a felsőbb osztályokban a megmaradt jobb tanulók száma alig volt 40. — Azt is tapasztaltam gyermekkoromban, hogy a többi tárgyak tanárai közül többen a mi tornatanárunkat, következetesen tornamesternek neveztek előttünk; tekintélyét így kisebbitették, nem hogy növelték volna. Így hát belátható, hogy magának kellett sokszor durván is megszerezni a respektust előttünk.

S különös dolog, hogy az alsó osztályokba járó gyerekeim ma is szepegve mennek a tornaórára, holott biztosan tudom, hogy nem a veréstől félnek. — Velük való beszélgetésem ut-

ján csak annyit vehettem ki, hogy a tornaórán kell nekik a legjobban viselkedniök. — Ezt is értem, mert hisz a tornatanárok idegölő munkájukban mindig attól félnek, hogy az erősödni vágyó gyermekek egyik-másik szerről leesve, nyomorékká zuzzák magukat, sőt halálos baleset is történhetik a mai tornaórán. — De már azt nem értem, hogy mért kell olyan szereket tűrni a tornateremben, mely halálos szer; mért kell halálos félelemnek élni a gyermek és a tanár lelkében, mikor más módon is erősíthetnők az ifjúságot. Én nem értek többet a tornához, mint más iskolát járt ember, de annyit biztosan tudok, hogy a korlát, nyújtó és bak nélkül is lehet valaki ép, erős ember, sőt van nekem több olyan iskolában sohasem tornázott barátom, ki a maga módján sportolva ma is ép ember.

A gyermeki lélek nyügét a tornaórán tehát először tudom, hogy szükséges fegyelem, másodsor a balesettől való félelem okozza. Mind a két dolgon kellene segíteni, hogy miként azt nem tudom, de ha jó eredményt akarunk elérni, úgy erről a szakemberek tegyenek valamit.

A játékorákról, hallom, már sok tanárnak sincsen jó véleménye de nekem sincs, mert ezeknek mulasztásáról kell nekem fiaim számára a legtöbb, bizony néha hamis bizonyítványt kiállítanom. — A gyermekek itthon nagyon is játékosak és a játékorákra kedvetlenül járnak.

Ha őket kérdem, azt mondják, hogy na-

gyon unalmasak a játékok, a melyeket játszanak, meg hogy nagyon sok az ügyetlen gyerek, ezekkel nincsen kedvük játszani. Az egyik fiam azt mondja, hogy ő inkább latin órára megy, mint az iskolába játszani. Ez persze gyegle nagyítás, de jellemző a helyzetre. — Itt sem tudok a dologhoz szólni, de nem is volt más célom, mint a szakkörök figyelmét felhívni, hogy most mikor a testi nevelésért gyüleseznek, vegyék figyelembe a gyermeki kedélyt, a gyermeki lelket is. K—y.Á.

A svédturnáról — Svédországból.

Stockholm, 1909. márczius 13.

Két hete, hogy itt vagyok a sok tó és hosszú tél hazájában, e szép országban és tanulmányozom fáradhatatlanul, hogyan kell a tornát svédül tanítani. Két hét nem sok idő, mégis ezalatt a rövid idő alatt is rengeteg sokat láttam, hallottam, nagyon sokat tanultam, úgy hogy bár még nem akarom befejezni tanulmányutamat, csak átteszem főhadiszállásomat más városba, már most is bátran véleményt mondhatok a svédturnáról. Először is nem jöttem minden előkészület nélkül ide, hiszen már nyolcz esztendeje foglalkozom ezzel a kérdéssel. Ezenkívül megtanultam otthon svédül is. De mindenképp van nekem egy csodás hatású varázsszövm, amelynek érintésére megnyílik előttem minden szív, minden ajtó s lehetővé teszi nekem, hogy rövid idő alatt is sokat tanuljak. Mielőtt ide jöttem volna, egy svéd nyelvű folyamodványt küldtem az itteni kultuszminiszternek, amelyben azt kértem, engedjék meg nekem, hogy a tornatanítás céljából a svédországi iskolákba bejárhassak. Erre a folyamodványra kaptam én a csodavesszőt, egy igen kedves ajánlólevelet az igazgatókhoz és tornatanítókhoz. Amint én ezt előmutatom, csak hogy meg nem ölelnek és csókolnak, olyan szívesen fogadnak mindenütt. Még egy körülményt kell megemlítenem, ami szintén nagyban hozzájárul ahhoz, hogy rövid idő alatt is sokat tanuljak.

Ez a körülmény pedig: vegetáriánus voltam. Életmódom abba a helyzetbe juttatott, hogy ugyszólva nem ismerem fáradtságot. Ezenkívül pedig az étkezésem nagyon kevés időt vesz igénybe. Legtöbbször automata-vendéglőben vagy otthon fogyasztom el szerény ebédemet-vacsorámat, tehát vendéglőben, kávéházban minél kevesebb időt fecsérek el. Az igaz, hogy ezeket az intézményeit Svédországnak ilyenformán nem ismerem meg, de hát azt hiszem, ez nem lesz nagy baj.

Elmondom lehetőleg röviden, hogy mit láttam idáig. Márczius 1-én érkeztem viharos tengeri utazás után Malmö városába s a Baedekerrel kezemben egyenesen a Högre allmänna Läroverk-be mentem,

ahol egy pár tornaórát végignézttem. Másnap ugyanitt és a Realskolá-ban töltöttem az egész napot. Márczius 3-án átrándultam Lundba, ahol három nap alatt a középiskolában, a fiu- és női tanítóképzőben és Thulin kapitánynak az Institut-jában, ami nyilvánossági joggal felruházott tornatanítóképző és gyógytorna-intézet, végeztem látogatásokat. Márczius 6-án érkeztem Stockholmba s azóta majdnem szakadatlanul, tornacsarnokban ülök. Elsősorban persze a Central Institut-ba járok be és nézem, hogyan képezik ki a svéd tornatanítókat, férfiakat és nőket, de ezenkívül az egyik középiskolában és egy gyönyörű, mesés palotában elhelyezett népiskolában, no meg egy egyesületben is — Stockholm Gymnastik-Förening — végeztem látogatásokat. Az egyik napon a Central Institut hallgatói ski-kirándulást rendeztek — itt most is kemény tél van s úgy hull a hó ma is, mintha a világ vége közelednék — azalatt én átrándultam Upsala-ba, hol három órát néztem végig a középiskolában, egyet a tanítóképzőben s estére megint visszajöttem ide. Azt is meg kell említenem, hogy a vasárnapi napom sem veszett ám kárba. Délelőtt a Cjurgarden-bea, a korcsolyázókban gyönyörködtem, hogyan játszódják a jégen a hockey-t — egy férfi- és egy női csoportot láttam — délután pedig olyan szerencsés voltam, hogy Stockholm tengeri fürdőjében, amely persze most egészen be van fagyva, az egyik sport-egyesület által rendezett ski-ugró versenyben gyönyörködhettem.

Az elmondottak után remélem, nem fog senki kételkedni abban, hogy már most is tiszta képem van a svédturnáról, hogy alkothatok véleményt róla. Ezt a véleményt elmondani megkísértem itt e rövid levél keretében. Nem könnyű e feladat amire vállalkozom, hiszen könyvet lehetne írni erről, amint ezt Lefebvre is tette. — L'Education Physique en Suède — című kitűnő könyvében, vagy Dr. F. A. Schmidt bonni orvos — Die Gymnastik an den schwedischen Volksschulen — című, ugyancsak kitűnő tanulmányában. Éppen ezért félve fogok is hozzá s bizonyára erősen hézagos és felületes is lesz, amit itt elmondok, de hát nem is szándékom részletes beszámolót tartani, hanem csak inkább vázlatos képét akarom a svédturnának lefesteni nagy vonásokkal s azt elmondani, mit kellene nekünk a svédektől megtanulnunk.

Az a véleményem alakult ki eddigi megfigyelésem alapján, hogy nem annyira a rendszer az — bár az is föltétlenül kiváló valami — amit nekünk jó volna a svédektől megtanulni, hanem egyéb. Az, t. i. hogy ugyanolyan értéket tulajdonítsunk a tanulók testi nevelésének, mint ahogy ezt itt teszik. Hogy minden gyermeknek attól a pillanattól kezdve, amikor először teszi a lábát az iskolába, mindaddig, amíg azt férfikorában elhagyja, tehát a testi és szellemi fejlődés legfontosabb korában annyi testmozgást juttassunk, mint ahogy ez itt ebben az irigylésre méltó országban történik. Ha megtanulnók tőlük ezt s aztán a

megfelelő pénzt is áldozni rá, ebből már a legnagyobb áldás fakadna hazánkra, népünkre. Ennek a folyománya lenne aztán az, hogy a tornatanítóképzést, de általában a mindenféle tanítóképzést más alapra helyeznők, egységesítenők. Itt minden iskolában egyformán és egyformán jól tanítják a tornát, mert mindenki, aki azt tanítja, közvetve vagy közvetlenül a stockholmi központi intézetben tanulta ezt meg, még pedig jól. Ennek a folyománya lenne az, hogy a tornacsarnokok építésére, berendezésére, játszóterek, korcsolyapályák, uszodák létesítésére több gondot és több pénzt áldoznánk. Svédországban a tornacsarnokok mind olyanok, mint egy-egy templom. Mintaszerűen vannak berendezve s olyan tiszták, hogy több egymásután tartott órák után sem vettem észre port bennük, pedig ugyancsak nagy mozgást vittek bennük véghez. Eddig nem láttam egy iskolát sem, amelyet ne vett volna nagy udvar körül, még a főváros kellő közepén is. Ami pedig a korcsolyázást, uszást illeti, erre nézve büszkén mondja Balck ezredes, a tornatanítóképző-intézet jelenlegi vezetője, hogy Svédországban minden középiskolai tanuló, fiú és leány, tud korcsolyázni és uszni. Mikor mondhatjuk mi ezt magunkról? Elérjük-e valaha egyáltalában?

Ismétlem tehát: ezeket a dolgokat kellene nekünk először megtanulnunk s ha ez mind meg van, csak azután firtassuk azt, hogy melyik rendszer a jobb, az angol, a német vagy a svéd-e? Ez szerintem másodrendű kérdés. Magam végigpróbáltam már mindenféle testgyakorlatot s ismerem, szerénytelenség nélkül mondhatom, mind a három most divatos rendszert alaposan. Tapasztalatom pedig arra tanított meg, hogy mindenféle testgyakorlat jó, még a favágás is, a fő az, hogy egyáltalában végezzünk valamilyen testgyakorlatot és pedig minél többet és ha csak lehet, a szabad levegőn. Az iskolai tornatanításnál természetesen sok mindenféle szempontot kell figyelembe venni. Tekintettel kell lenni az egész iskolai életre s úgy kell megválogatnunk a testgyakorlatokat, hogy azok a lehető legrövidebb idő alatt a lehető legüdvösebb hatást gyakorolják a tanulókra. Ebből a szempontból nézve a különböző rendszereket, felmerülhet az a kérdés, hogy melyik rendszer a jobb. Az én felfogásom ebből a szempontból a következő: Mindenféle fajtájú iskolában a fősúlyt a szabad levegőn végezhető természetes testgyakorlatokra, legfőképpen pedig a tornajátékokra kell helyezni. Amikor pedig az időjárás ezeknek a gyakorlását nem engedi meg, hanem bekényszerít a tornacsarnokba, akkor vegyük elő ezeket a mesterkéltségek gyakorlatokat is. Én a középiskola ötödik osztályáig, a tanulók 15 éves koráig, minden iskolában csak a svéd rendszer szerint tanítanék. Azontúl a német tornaszereknek is helyet biztosítanék.

A svéd tornarendszer ugyanis a legpedánsabb körültekintéssel szigorúan tudományi alapon van fel-

építve. Annak minden eszköze s az azokon végezhető minden gyakorlat úgy van összeválogatva, hogy azok az emberi testre csak üdvös hatásuk lehetnek. Az egy-egy órára beosztott anyag úgy van összeválogatva, hogy az a testnek minden izmát, minden porcikáját megmozgatja, de legfőképpen ellensúlyozza az iskolai padban való üléssel vele járó görnyedt testtartást. A tanítás módszere pedig olyan ügyesen, szellemesen van megalkotva, hogy az egy napra szánt időből ugyyszólván egy perc sem vessz kárba. Mindezek a tulajdonságok a lehető legalkalmasabbá teszik a svéd-tornát az erkölcsi tanítás céljára.

Mit ér azonban a legkitünőbb rendszer is, ha nincsenek meg hozzá a szükséges segédeszközök s jól felszerelt tornacsarnokok és azok a tanítók, akik tanítani is tudják azt. Itt Svédországban a népiskolai tanító vagy tanítónő azonkívül, hogy gyermekkorától ebben a rendszerben nőtt fel, a képezdében 4 éven keresztül mindennapos oktatásban részesül, hogy jól megtanulhassa, hogyan kell ezt a rendszert jól tanítani. A középiskolai tornatanító pedig előbb elvégzi a középiskolát, csak azután kerül a tornatanítóképzőbe, ahol két éven keresztül minden nap több órán át tanulja meg úgy elméletileg, mint gyakorlatilag mindazt, ami hivatásához tartozik. Így és csakis így lehet ennek a rendszernek és egyáltalán minden más rendszernek is igazán üdvös hatása. Nevetséges dolog tehát nálunk svéd rendszerről beszélni is, hát még azt meghonosítani mindaddig, amíg ezek a feltételek hiányoznak.

Én azt ajánlom ma is minden kartársamnak, hogy amíg meg nem tanulja kellőképpen a svéd rendszer tanítását, addig ne is fogjon hozzá. Hogy ebből baja származzék valakinek, nem tudom elképzelni sem, hiszen senkit sem lehet arra kényszeríteni, hogy olyat tanítson, amit ő maga sohasem tanult.

Addig is azonban, amíg a jobb idők is bekövetkeznenek nálunk, tanulhatunk a svédektől sok minden olyat is, amit jelenlegi körülményeink között is értékesíthetünk. Elmondom röviden, hogy mik azok. Első sorban a tornacsarnok tisztaságára kell a lehető legnagyobb gondot fordítani. Az ugró-szönyegeket lehetőleg száműzni kell onnan s minden tanulótól föltétlenül meg kell követelni a tornaczipő beszerzését. Azután minél gyakrabban szellőztetui kell a tornacsarnokot. Futás alatt az ablakokat nyitva kell tartani. Minden tanulótól föltétlenül meg kell követelni, hogy a tornához ingre vetkőzzék, mert csak így lehet jól és kellemesen tornázni.

A szabadgyakorlatokat ne komplikáljuk, hanem a lehető legegyszerűbb mozdulatokat végeztessük, különös súlyt helyezve a törzsgyakorlatokra. A szerek közül a korlátot bátran kidobhatjuk a tornacsarnokból, vagy legfeljebb a 7. és 8. osztályokban engedjük meg az azon való tornázást.

Tanításunknál törekedjünk minél nagyobb változatosságra, hogy a tanulók ne unatkozzanak, mert az unalom öl. Ne kárhoztassuk tanítványainkat némaságra, hanem engedjünk meg nekük némi vigszágot s legyünk tanítványainknak igazi barátja. Törekedjünk mindenképpen arra, hogy tanítványainknak a tornaórát kellemessé és hasznossá tegyük, hogy szívesen jöjjenek oda, hogy megkedveljék a testgyakorlatokat. Vigyázzunk arra is, hogy nagyon ki ne fárasztjuk tanítványainkat, hogy a tornaóra után következő elméleti órán is legyenek eszüknél. Ebből a szempontból jó az órát már cseppet előtt és pedig egy pár légszaki gyakorlattal befejezni. A főtornatanításból elég egyszerre egy fél vagy háromnegyed óra is.

Mindezt, amit itt elmondtam, meg lehet valósítani svéd szerek és rendszer nélkül is, a mai német torna-rendszer keretében is és ha lelkiismeretesen tesszük ezt, általában a lelkiismeretes kötelességteljesítésben nem ismerünk határt, — ebben a dologban is bámulatraméltók a svéd tornatanítók — akkor, mostani körülményeink között is igen üdvös tanítást végezhetünk. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy minden erőnkkel odaigyekezzünk, hogy a tornatanítóképzés Magyarországon reformáltassék s a testi nevelés dolgában a svédekkel legalább is megközelítsük. Hogy ez rövid időn belül megtörténjék, szívem mélyéből kívánom.

Preiszner Péter
tornatanító.

A MASZ. testnevelési szakosztályának előadói tervezete.

Készítette: Sztankovits Szilárd a MASZ. titkára és dr. Gerentsér László a testnevelési szakosztály előadója
(Folytatás és vége.)

IV

A tornatanárképzés reformja.

Kétségtelen, hogy a hazai testi nevelés állapota, általános színvonala, fejlődése a tornatanárok munkájától függ. Ha nincs olyan tornatanári testületünk, amely feladatának magaslatán áll, hiába a kormány, hatóságok, sportklubok és egyesek minden törekvése és áldozatkészsége, a testi nevelés megrekedt szepterét egykönnyen ki nem mozdíthatják.

Jelenleg a tanítóképzést hazánkban a kormány megbízásából a Nemzeti Torna-Egyesület vezeti. A tornatanítókat itt egy októbertől április végéig tartó 7 hónapos tanfolyamon képzik ki. A tornatanítók előképzettsége és minősítése tehát kisebb, mint a többi középiskolai tanároké és ezért kisebb a tekintélyük és fizetésük is, küzdenek a megélhetéssel s hivatásukat kellően nem teljesíthetik, mert mellékfoglalkozás után kell nézniök.

Ugy látja a szakosztály, hogy a testi nevelés terén semmi sem oly égetően szükséges és fontos, mint a tornatanárképzés reformja és a tornatanítók helyzetének javítása.

E végből első sorban is a tornatanárképzőt kell államosítani s a hét hónapos kurzus helyett 2—3 éves tanfolyamot kell létesíteni. Az egyoldalú és fogyatékos kiképzés helyett egy mintaszerűen felszerelt és vezetett állami intézetben kiváló szakerek vezetése mellett készüljenek tanáraink komoly feladatukra.

Kivánatosnak tartja tehát a szakosztály:

- a) Állami intézet (akadémia) felállítását és be rendezését.
- b) A tantárgyak szaporítását.
- c) Az orvosi tudományba vágó tantárgyak (bonctan, egészségügy, élettan, életrendtan, mozgástan, első segélynyújtás, stb.) alapos oktatását.
- d) a sportokban és játékokban való kiképzést; tanulja meg a tornatanár-jelölt úgy elméletileg, mint gyakorlatilag a sport és játékok legkülönbözőbb nemeit; legyen tisztában a tréning és versenyzés egészségével, módszereivel és segédeszközeivel.
- e) A tornatanárképző főiskolai színvonalra emelését.
- f) A tornatanítók erkölcsi és anyagi helyzetének javítását.
- g) A tornatanárképző reformjával párhuzamosan ugyanoly módon szervezni kell a tornatanárnő képzést.

V.

Iskolán kívüliek testi nevelése.

Az iskolán kívüliek teszik a népek millióit, kiknek nevelésével eddig alig törődtek és nem gondolt rájuk sem a hatóság, sem a társadalom. Tekintettel arra, hogy itt milliók egészségéről és a nép testi szükségletéről van szó, rendkívül fontosnak tartja a szakosztály az iskolán kívüli fiatalság testi neveléséről való gondoskodást és erre felhívja az állam, a hatóságok és az egész társadalom figyelmét.

Az iskolán kívülieknek két osztályát különböztethetjük meg: a városi és falusi lakosságot. Másképpen szervezendő a városban élő iskolán kívüli ifjúság nevelése és másképpen a falusiaké. Leghelyesebbnek tartjuk, ha a városokban társadalmi szervezetek veszik kezükbe a kezdeményezést, míg faluhelyen és a vidéken hatósági kezdeményezés és felügyelet mellett fogják az iskolán kívüliek testi nevelését elvégezni.

VI.

Lányok testi nevelése.

A leányok testnevelésének kérdése is azok közé a problémák közé tartozik, amelylyel eddig nálunk rendszeresen és tudományosan alig foglalkoztak, pedig kétségtelen, hogy a női szervezet a testmozgás élet-

tani hatásának állásait épen úgy megkívánja, mirt a férfinem és nálunk is szükség van arra, hogy a természetes mozgások hiányát mesterséges uton pótolják, vagyis testgyakorlatokat végezzenek. A generáció ereje és egészsége mindkét nem életerejétől függ, s ennélfogva elérkezettnek látjuk az időt, hogy a nők testneveléséről is megfelelőbb gondoskodás történjen.

Szükséges tehát megállapítani, hogy mik azok a testgyakorlatok, amelyek a leányok különleges bonctani és élettani helyzetének megfelelnek [és organizmusának használnak (torna, uszás, korcsolyázás, stb.); melyek azok a játékok, amiket leányok haszonnal üzhhetnek és végül a tánc, mint testnevelési tényező miként illeszthető a női testgyakorlatok keretébe.

Ezek alapján megvitatás alá kerülő kérdések véleményünk szerint a következők lehetnek:

1. Szükség van-e a nők (leányok) testi nevelésére?

2. A testi nevelés módszere milyen legyen; a testgyakorlati ágak, amit a torna, sportgyakorlatok, játékok és végül a tánc mily mértékben alkalmaztasanak a leányok testi nevelésénél?

3. Kötelező legyen-e a leányok iskolai tornáztatása a nyilvános és magán intézetekben? Heti hány órában?

4. Tanítassék-e a test ápolása és egészségtana?

VII.

A katonai gyakorlatok jelentősége.

Ujabban bizonyos agitáció indult meg hazánkban amelett, hogy az iskolai és esetleg az iskolán kívüli ifjúság (14—20 éves korban) némi katonai előképzésben részesüljön és hogy nevezetesen azokban a gyakorlatokban, amelyekre a katonának a katonás testi ügyesség és készség szempontjából különös szüksége van már serdülő korában kiműveltessék. Ezek a kérdések külföldön már régebb idő óta élénk megvitatás tárgyát képezik és ujabban nálunk is foglalkoznak velök, anélkül azonban, hogy a tudományos és szakközvélemény e fontos kérdésekre nézve véglegesen kialakult volna. Miután e kérdések nemcsak harcászati és általános nemzeti szempontból bírnak különös jelentőséggel, de az ifjúság testnevelésének kialakítandó jövő rendszere szempontjából is rendkívül fontosak, szükségesnek tartjuk, hogy a katonai gyakorlatok behozatalának és rendszeresítésének kérdése beható vizsgálódás tárgyává tétessék és állapíttassék meg legfőképpen az, hogy a gyakorlatok élettani és általános testfejlesztési szempontból mily jelentőséggel bírnak és hogyan értékelendők, vajjon a behozatalukkal egybekötött költségek felérnek-e a gyakorlatok hatásaival és eredményeivel, vajjon szervesen beilleszthetők-e a tanítás pedagógiai kereteibe a modern testnevelés korlátai közé és általában mily mértékben

szolgálják a katonai céllal karöltve az általános testnevelés céljait.

E katonai gyakorlatok közt fel kell említenünk a katonai rendgyakorlatok különböző fajait, határozott fellépés, bátor magatartás, a rend, fegyelem, figyelem és kötelelességteljesítés iránti érzék elsajátításában nyilvánul. Mind e tulajdonságok befogadása nagyon érdekében áll az ifjúságnak és ezért alig vitás, hogy e rendgyakorlatok nemcsak katonai szempontból, de az általános testnevelés szempontjából is igen fontosak.

Kevésbé megállapodott azonban a szakkörök véleménye a puskaforgatás és puskagyakorlatok, valamint a céllövés fizikai és élettani jelentőségét illetőleg. E gyakorlatok terjesztése érdekében ma már olyan messzemenő propaganda folyik nálunk és azok iránt még a kormányhatóságok is oly nagy érdeklődést tanúsítanak, hogy multhatatlanul szükségesnek tartjuk, hogy a szakosztály azokat minden oldalról megvitassa és megvizsgálja és állást foglaljon arra nézve, vajjon a puskaforgatás és céllövés előmozdítja-e és ha igen, milyen mértékben az általános testi kiképzés és nevelés érdekeit, vajjon a modern testnevelés alapelvei figyelembe vétele mellett beilleszthetők-e és milyen mértékben és módon az iskolai és iskolán kívüli testnevelés kereteibe. Ez a kérdés nemzeti szempontból olyan jelentőségteljes, hogy megérdemli a szakosztály teljes figyelmét.

E kérdésekkel kapcsolatban foglalkoznia kell a szakosztálynak az intenzív katonai előképzés különböző alakzataival, így például az ifjúsági és egyetemi zászlóaljok eszméjével is, amelyek időnként kísértének a sajtó hasábjain, a komoly megvalósulás stádiumában azonban még nincsenek. Itt mindenesetre kell tanulmányozni és figyelembe venni a külföldön szerzett tapasztalatokat, ahol az eszmék sok helyen már gyakorlati kipróbálást nyertek.

Nagyon propagálják a franciák, de legfőképpen a németek a nagyobb súlymegterhelés mellett végzendő hosszabb gyaloglásokat, hogy azokkal előkészítsék az ifjúságot a teljes felszerelésben végezendő, fárasztó katonai menetelésekre. Ezeknek a gyakorlatoknak jelentőségével is foglalkoznia kellene tehát a szakosztálynak.

VIII.

Konkrét javaslatok és tervezetek kidolgozása hatóságok, testületek és iskolák számára, közérdekű testnevelési kérdésekben

Ily közérdekű testnevelési kérdések lehetnek iskolai versenyek előkészítése és rendezése feletti véleménynyilvánítás, tornacsarnokok, atletikai-, játék-, korcsolya, stb. pályák tervének és sportszerű berendezésének elbírálása, továbbá különböző testgyakorlati javaslatok, tervezetek, tanulmányok elkészítése, stb.

Kötelességének ismeri a szakosztály, hogy e téren felajánlja munkásságát a köznek, hatóságoknak, hivatalos személyeknek, testületeknek és iskoláknak abban az őszinte meggyőződésben, hogy ez által az ifjuság testnevelésének jelentős szolgálatot tesz.

IX.

Vitás esték, felolvasások és előadások rendezése a nyilvánosság bevonásával.

Szükségesnek tartja a szakosztály, hogy egyes fontos kérdések a teljes nyilvánosság bevonásával világtassanak meg és hogy nyilvános előadások, felolvasások, vitaesték tartassanak a szakosztály által, amelyeken e célra felkért előkelő szakférniak a nagyközönség előtt fejtik ki nézeteiket. Azt hisszük, hogy a testnevelés tudományos kérdéseinek népszerűsítése hathatósan fogja előmozdítani a testnevelés ügyének fejlődését, a nagy tömegbe egészséges köztudatot fog belevinni és kiválóan alkalmas eszköz leendő testnevelési elveinknek és eszméinknek terjesztésére.

Ezekben állapítja meg a szakosztály munkaprogramját, amely hosszú időre elegendő anyagot nyújt a feldolgozásra. Arra való tekintettel azonban, hogy így fontos kérdések kellő szakszerűséggel való előkészítése, megvitatása és eldöntése egy nagy plénumban gyakorta nehézségekkel jár, továbbá arra, hogy a munkaprogram egyes részei a legkülönbözőbb kérdéseket ölelik fel, olyan kérdéseket, amelyek külön-külön tanulmányt és szakismereteket kívánnak, a szakosztály elhatározza, hogy az egyes főkérdések elkészítésére és konkrét javaslatok kidolgozására több bizottságot küld ki, amelyek külön üléseznek és tárgyalnak és azután munkájuk befejeztével anyagukat és javaslatukat a szakosztály elé terjesztik állásfoglalás és eldöntés céljából. E bizottságot és előadóit a szakosztály küldi ki és azok tárgyalásaikra a szakosztályon kívül álló szakférniak is meghívotnak. A napirendre tűzött kérdések közül — nézetünk szerint — a leg-sürgősebb megoldásra vár az elemi középiskolai testnevelés és a tornatanárképzés reformja úgy, hogy a szakosztály első sorban e három főkérdés feldolgozására küld ki szakbizottságokat.

Kimondja továbbá a szakosztály azt is, hogy egyes szakkérdésekre nézve kérdőíveket fog kibocsátani, amelyeket a szakosztályon kívül álló olyan szakférfiaknak fog megküldeni, akiknek véleményére a szakosztály súlyt helyez és megkérdezését a cél érdekében kívánatosnak tartja. Ilyen módon a szakosztály különösen a vidéken élő szakembereket kívánja bevonni a tárgyalásokba, akiknek meghívása és személyes megjelenése sokszor akadályokba ütközik, meghallgatásuk azonban felette kívánatos.

Elhatározza végül a szakosztály, hogy a szakbizottságok és a szakosztály munkálatait és dolgozatait,

a nyilvánosság előtt elmondott felolvasásokat és előadásokat, a szakosztályban előterjesztett fontosabb beszédeket és dolgozatokat, a kérdőívekre adott feleleteket összegyűjti, rendezi és füzet vagy könyvalakban kiadja és munkálatait rendelkezésre bocsátja a magas kormányoknak, hatóságoknak, egyesületeknek, iskoláknak és általában az egész nyilvánosságnak.

Labdarugás.

Magyar Athletikai Club — Wiener Athletiksport Club: 2 : 1. A Magyar Athletikai Club f. hó 25-én a millenáris pályán mintegy 5000 főnyi közönség előtt győnyörű küzdelem után 2 : 1 arányban reális jól megérdemelt győzelmet aratott a legjobb bécsi csapat, a WAC ellen. A mérkőzést rendkívül sok tárgyalás és viszontagság előzte meg.

A legutóbbi Ferencvárosi Torna Club elleni mérkőzésen a játékosok egy része annyira megsérült, hogy helyettük másokat kellett a csapatba beállítani s miután az idő rövid volt a MAC. kérte a WAC.-ot, hogy engedje a mérkőzést lemondani s fogadja el ellenfelül a Ferencvárosi Torna Clubot. A WAC. ebbe nem ment bele, ami annyira felbőszítette a MAC. játékosokat, hogy egész héten sántán, betegen, szakadó esőben trainéroztak s csütörtökön az elkeseredés által fokozott lelkesedéssel mentek a küzdelembe, s minden várt formát megcáfolva, szép játék után győztek. A magyar csapat győzelmében nem kis része van a Magyar Labdarugók Szövetsége új alelnökének, dr. Bognár Eleknek, aki a magyar labdarugósport igaz érdekét szem előtt tartva, — igen helyesen — saját felelősségére megengedte, hogy Kelemen Béla a mérkőzésben részt vehessen.

Régi középcsatárjának szereplése a bécsiek kapujára irányított rendkívül éles lövésekben nyilvánult leginkább, amit ésszerű és hasznos játékkal a belső csatárok, de főleg Krempels Béla mozdítottak elő.

Paratlanul szép volt a két szélső csatár, dr. Borbás Gáspár és Feketeházy játéka.

Villámgyors lefutásaik lázba hozták a közönséget s minden egyes alkalommal komolyan veszélyeztették a bécsiek kapuját.

Az eddigi formákat lényegesen felülmuló játékot produkált a sárga-kékek védelme. Sipos beállításával az eddig bizonytalanul, össze-vissza dolgozó védelem, nyugodtan, tudatosan dolgozott s hihetetlen agilitással szerelte le a WAC. csatároknak kontinentális híré szép támadásait. Sipost mesteri védésért a közönség különben nem egyszer lelkesen megtapsolta. Megbízható jó hátvédek voltak Oláh és Major. Jobb fedezetet Meleghy Gyula játszott s csütörtöki játéka után legjobb kilátásai vannak a válogatott csapatba jutni. Medgyessynek a match előtt Minder Frigyes szövetségi kapitány átadta a tavalyi járekkért járó szövetségi sapkát s a match végén bátran adhatott volna egy másikat is, oly derék munkát végzett a veszedelmesen lövő jobbszélső csatár lefogásával.

Egyenkint és összesen kitünőek voltak a MAC. játékosai és erejüket felülmuló munkát végeztek s ez a magyarázata annak, hogy a félelmetes bécsi csapat felett oly győzelmet arattak, amilyent eddig még magyar csapat tiz esztendő alatt csak egyet tudott aratni.

Ha ilyen játékot produkál a szezon további folyamán, úgy mérközései kétségkívül a legérdekesebbek közé fognak tartozni. A WAC. csapatát legjobban jellemzik, azok a dicséretes, amelyeket a magyar játékosokra halmoztunk. Az a csapat, amelynek legyőzőit ennyire lehet és kell megdicsérni, abszolút jó. Kombinációi mesteriek, labdatechnikájuk bámulatos, lövéseik élesek s veszedelmesek.

Torna, Athletika és Vivás.

A BEAC. házi tornaversenye. A BEAC. szépen sikerült háziversenyt rendezett a Nemzeti Tornacsarnokban. A versenyt szabad gyakorlatok és csapat-tornázás nyitotta meg, majd a versenyek következtek. A kezdők versenyét Marcinkó A. 17¹/₂ ponttal, a haladók versenyét Sebestyén L. 18 ponttal nyerte meg, a rudgrásban Opreé Tivadar győzött (200 cm.) A háziversenyt birkózás fejezte be, amelyben a könnyűsúly győztese, Farkas Kornél, a középsúly győztese Varga Béla lett Rácz Vilmos előtt.

A Pozsonyi Torna Egylet disztornája. Március hó 20-án, szombaton este rendezta a PTE. szokásos évi disztornáját, amelyen résztvett a MOTESz. propaganda körutat járó tornász-csapat is.

A disztorna minden tekintetben kitűnően sikerült. Pozsony intelligens és sportszerető közönsége nagy számmal jelent meg és nyönyörködött a szebbnél-szebb mutatványokban.

Az érdeklődők között láttuk Bittó Dénes főispánt, dr. Pirchala Imre tanker. főigazgatót, Albrecht János reálisk. igazgatót, Katona Mór jogakadémiai tanár, Polikeit Károly gymn. igazgatót és több magasrangú katonatisztet.

A disztorna fénypontja a MOTESz. propaganda csapatának a szereplése volt. A korláton és nyújtón bemutatott plasztikus szabadgyakorlatok és a buzogány mintacsapat a közönséget teljesen elragadták.

Kitűnően dolgozott a PTE. mintacsapata a korláton — nagy haladásról téve tanuságot

A propaganda csapatban a MTK., a BTC., az OTE. és a NTE. 16 taggal voltak képviselve. A reprezentatív csapat főleg a mintacsapatok tökéletes és mintaszerű bemutatására helyezte a fősúlyt és helyesen, mert mint az eddigi ünnepélyek mutatták, a közönség mindenütt a mintacsapatok munkáját honorálta legtöbb elismeréssel. Az egyes tornászok által bemutatott gyakorlatokban pedig főleg az a törekvés jutott kifejezésre, hogy a vidéki tornászok újabb gyakorlatanyagot lássanak s ezáltal tornászási kedvük fokozódjék.

A reprezentatív csapatot Pozsonyban valósággal ünnepelték. Ugy a disztornán, mint a disztornát követő fényes banketten lelkes tosztok hangzottak el és bizonyos, hogy a csapat ezen szereplése többet használt az ügynek, mint akár egy kötetnyi irott bázzítás.

Az ünnepeltetésből kijutott Pogány Gyula titkárnak, valamint a két szövetségi művezetőnek is, akik legtöbbet fáradtak az est sikere érdekében.

A disztorna szabadgyakorlatokkal kezdődött, melyet a PTE. tornászai mutattak be. Utána csapattorna volt, melyet az OTE. tagjainak buzogány-gyakorlatai követtek Majd a PTE. és a reprezentatív csapat korlát-mintacsapatai vonultak be.

Mezei verseny. A Magyar Uszó Egyesületnek sok évi fáradozás után sikerült egy oly mezei versenyt rendezni, amelyet látva, meg tudjuk érteni, miért oly népszerűek ezek a versenyek Franciaországban és Angliában. A jól megválasztott propozíciók négy egyesület futóit állították a starthoz s ezekhez csatlakoztak versenyen kívül a Röser-intézet növendékei. A mezei versenyek népszerűsítésében igen nagy a rendező egyesület és elnökei, dr. Füzesséry Zoltán és dr. Füzesséry Árpád érdeme, de az is kétségtelen, hogy most Röser Edvin személyében oly munkatársat kaptak, aki intézetének számára kitűzött díjakkal a fiatalság kedvét iparkodik ezen sport iránt fölkelteni s így, ha akadnak követői, ugy a közeljövőben gyakrabban lesz részünk a vasárnapéhoz hasonló szép látványban. Mert kétségtelenül páratlan szép látvány volt, amikor negyvenhárom futó a fölhintett papirszeletek nyomán, mezőn, árkon, bokron keresztül iparkodott megelőzni egymást. A szép látványon kívül rendkívül érdekes egész az utolsó pillanatig a verseny lefolyása, mert az elsőnek beérkezése még korántsem dönti el a verseny sorsát.

A vasárnapi versenyt a Magyar Testgyakorlók Körének csapata nyerte meg s ifju atlétagárdájának ez egyik legjelentősebb és legszebb sikere, amelyre büszke lehet az atletikai osztály vezetője és a csapat legjobb embere, Lovas Antal.

A favorit MAC csapatot üldözte a balsors. A multkor oly szépen szerepelt Fekete Béla megsántult s csak 21-iknek tudott bevászorogni s ezzel eldőlt a verseny sorsa. Mint egyéni győztes, Lovas Antal haladt át a célon. Klasszisa ez egyszer a helyes besztás következtében teljes mérvben érvényesült s így személyében egy érdemes futó jutott a jól megérdemelt diadalhoz. A másodiknak beérkezett Bán Kálmán tehetséges futó, de esélyeit a mély pálya igen befolyásolta. Kitűnő stílusa és energiája segélyével a kevés traininggel induló ifj. Veres Imre a harmadik helyet okkupálta. Figyelemreméltóan futott még Goldfahn, Pásztor, Jolbey és Radóczy.

A verseny rendezésének érdeme Schubert Alfréd titkár, Bötz Sándor, Sebestyén Pál és Onody József között oszlik meg.

Részletes eredmény:

1. Lovas Antal (MTK)
2. Bán Károly (MAC)
3. Veres Imre (MAC)
4. Goldfahn Márton (BEAC)
5. Pásztor Ferencz (MTK)
6. Jolbey Miksa (BEAC)
7. Radóczy Károly (MAC)
8. Fülöp Éde (MTK)
9. Gergely Sándor (BEAC)
10. Mazár Károly (MTK)
11. Makó Bertalan (MAC)
12. Kazár Tivadar (MTK)
13. Sashelyi Rezsó (MUE)
14. Lovas Lajos (MTK)
15. Szakolczai Erwin (MAC)
16. Merényi Lajos (MAC)
17. Schillinger Pál (MTK)
18. Szirtes F. (MUE)
19. Wagner K. (MUE)
20. Kauka L. (BEAC)
21. Fekete Béla (MAC)
22. Hajnaczy S. (BEAC)
23. Gerhard L. (MAC) I, Brandl G. (Röser).

**! AZ ELSŐ REPÜLŐ-GÉPKERESKEDÉS
MAGYARORSZÁGON !**

A VOISIN-FÉLE

REPÜLŐGÉP-GYÁR

MAGYARORSZÁGI KIZÁRÓLAGOS VEZÉRKÉPVISELETE

BUDAPESTEN

LEGKÖZELEBB MEGNYILIK.

A világ
legjobb

vizszivattyuja

a BÖTTGER-féle hőlégmotor-szivattyu,
amely bármily mélységből és magasságra
szállít vizet

OTTO BÖTTGER

motor- és gépgyára * DRESDEN-A. 28.

Vezérképviseelő: RUBIN MIKLÓS mérnök
Budapest, VII., Eszterházy-utca 20.

Kérjen prospektust és katalógust.

Szenzációs találmány!

Acetylényvilágítás, villamos gyújtás és
kioltással

kastélyok, gazdasági épületek, szállodák, vendéglők
és üzletek részére. Ugyanoly kényelem, mint a villam-
világításnál. Egy gombnyomás s a távolban levő acetylen-
láng kigyullad, újabb gombnyomás és az égőláng elalszik.
Robbanás kizárva! Biztos önműködő készülékek!

LAKOS ÉS SZÉKELY

magánmérnökök. Gyár és vállalat acetylenvilágítás
és vízvezetéki berendezésekre.

BUDAPEST VII., ABÉNA-UT 64.

Telefon 80 - 87.

Deutzer Mótor-Olaj

JAKOB DIETRICH jun. Wien, IX/4. Nussdorferstrasse Nr. 42-44.

■ Deutzer automobil-, gép- és henger-olajok, ■
benzin, petroleum, gasolin, vaselin, tovoitte-zsir, lánc-kenőcs-
karbid, tisztító-gyapot, tisztító-rongyok, tisztító-savak, grafitpor
szelepcsizzoló anyag, a hűtővizet fagzmentesítő gycerin és
alkohol, olaj- és benzinszivattyuk, bádoggannák, valamint
automobil-anyagok stb. stb.

AUTOMOBILIA

Első magyar PNEUMATIC javító-műhely.

Elsőrangú nyersanyag, leggondosabb vulcanizálás

Budapest, VI. Vörösmarty-utca 20

Sürgőnycim: AUTOMOBILIA.

Távbeszélő 105-08.